

T A J N EDziałania i inicjatywy kleru rzymskokatolickiego

Przypadająca w dniu 11.11.1988 r. 70-rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości, spotkała się z żywym zainteresowaniem działających na terenie kraju Kościołów, w tym rzymskokatolickiego. We wrześniu br. prymas Glemp powołał komitet organizacyjny obchodów, który opracował program uroczystości z tej okazji. Poleceno wszystkim parafiom na terenie kraju zorganizowanie nabożeństw, bądź konferencji poświęconych rocznicy odzyskania niepodległości.

Sz szczególnie podniosły charakter miała msza w intencji Ojczyzny, odprawiona w dniu 11 bm. o godz. 10:00 w kościele garnizonowym pw. NMP Królowej Polski przy ul. Długiej w Warszawie, transmitowana przez TV. Wzięli w niej udział przedstawiciele władz państwowych i politycznych. Nabożeństwo koncelebrował i kazanie wygłosił ks. płk Florian Klewiado - generalny dziekan WP. Między innymi wezwał w nim katolików w Polsce do ofiarnej pracy i służby dla Ojczyzny. Całość mszy miała charakter patriotyczno-religijny. W głoszonych na jej zakończenie intencjach wznoszono modły za: "tych wszystkich, którzy swą ofiarą, swoją walką i pracą przed dziesięciokami lat naszą niepodległość wywalczyli; o to, abyśmy wszyscy, dziś żyjący byli również pełni troski o tę naszą matkę Polskę".

Podobnie religijny charakter miała większość nabożeństw odprawionych z tej okazji. W wygłoszonych kazaniach przypominano dzieje narodu polskiego w okresie 123 lat niewoli. Wśród wydarzeń z tamtego okresu wymieniano - powstania listopadowe i styczniowe, Konfederację Barską, Insurekcję Kościuszkowską. Dużą rolę w walce o zachowanie tożsamości narodowej przypisywano Kościółowi i najwybitniejszym twórcom literatury, kultury i sztuki. Powszechnie eksponowano dorobek narodu polskiego w okresie II Rzeczypospolitej, podkreślano rolę i zasługi jej twórców, zwłaszcza J. Piłsudskiego, R. Dmowskiego, W. Witosa i I. Paderewskiego.

Niektóre imprezy organizowane w kościołach z okazji 70-tej rocznicy odzyskania niepodległości miały spektakularny charakter - w kilku przypadkach odnotowano fakty podejmowania przez uczestników nabożeństw przemarszu ulicami miast. Na uwagę zasługuje przebieg następujących uroczystości:

- w katedrze warszawskiej o godz. 18:00 nabożeństwo odprawił bp Miśkołek - sufragan warszawski. Obecnych było ok. 3 tys. osób. Przebieg nabożeństwa miał charakter religijny.

Na zewnątrz katedry w trakcie uroczystości przebywało ok. 2 tys. osób, wśród których eksponowano transparenty m.in. z hasłami: "Do niepodległości przez Solidarność", "KPN - Polska będzie niepodległa", "PPS", "NZS". Skandowano okrzyki m.in. "Precz z komuną". Około godz. 20:20 po zakończeniu nabożeństwa grupa ok. 4 tys. osób uformowała pochód, przemieszczając się w kierunku Grobu Nieznanego Żołnierza. Wśród idących niesiono transparenty i skandowano okrzyki. Przed Grobem, po złożeniu wieńców, przemawiali m.in. S. Jaworski i L. Moczulski. Około godz. 22:00 zgromadzeni rozeszli się;

- po nabożeństwie o godz. 19:00 w kościele przy ul. Karolkowej w Warszawie odbył się przemarsz /zgodnie z wydanym przez władze miasta zezwoleniem/ jego uczestników /ok. 400 osób/ pod pomnik usytuowany przy wejściu do zakładu "Pofa". Odnotowano, iż po zakończeniu uroczystości grupa ok. 40 osób podjęła próbę przejścia ul. Karolkową w kierunku ul. Wolskiej, skandując okrzyki "Solidarność", "Nie ma wolności bez Solidarności", "Lech Wałęsa". Z uwagi na brak zainteresowania pozostałych uczestników oficjalnej manifestacji powyższa próba nie powiodła się. Zebrani rozeszli się w spokoju;

- w kościele jezuitów przy ul. Szewskiej w Poznaniu nabożeństwo o godz. 17:00 odprawił ks. Wójtarski - jezuita. W swym wystąpieniu witając przybyłych na mszę "działaczy PPS, KPN, "Solidarności Walczącej", NZS" stwierdził m.in., iż "w Polsce nadal nie ma prawdziwej wolności". Obecnych było ok. 2 tys. osób. Po nabożeństwie wychodzący zebrali się przed kościołem wznosząc okrzyki: "Precz z komuną", "Nie ma wolności bez Solidarności", "KPN", "PPS". Grupa ok. 300 osób podjęła próbę przemarszu. Siły porządkowe zastosowały działania blokadowe. Z grupy rzucono w funkcjonariuszy kamieniami, cegłami. Siły porządkowe użyły środków bezpośredniego przymusu /pałek/;

- nabożeństwo o godz. 18:00 w katedrze krakowskiej odprawił kardynał Macharski. Obecnych ok. 7 tys. osób. Po mszy pocztę sztandarową udały się do krypty J. Piłsudskiego. Przed katedrą odbył się wiec z udziałem uczestników nabożeństwa. Przemówienie wygłosił działacz KPN - Romaszewski. Wśród zebranych skandowano okrzyki: "Solidarność", "KPN", "Precz z reżimem". Po ok. 20 minutach spod katedry wyruszył pochód około 6 tys. osób w kierunku Placu Matejki. Eksponowano transparenty m.in. o treści: "Żądamy niepodległości", "KPN", "Żądamy wolności". Po dojściu do Placu Matejki uczestnicy przemarszu rozeszli się;
- nabożeństwo w katedrze katowickiej odprawił bp Ziemoń - ordynariusz katowicki w asyście biskupów: Bednorza, Ziemiaka i Kurpasa. Po uroczystości, w której uczestniczyło 2 tys. osób, ok. godz. 19:30 grupa licząca ok. 1200 osób nie opuściła terenu kościelnego i podjęła próbę przejścia pod Pomnik Powstańców Śląskich /usytuowany w odległości ok. 1 km/. Eksponowano ponad 20 transparentów z hasłami prosolidarnościowymi i KPN-owskimi. Wznoszono okrzyki: "Precz z Rakowskim", "Precz z komuną", "Solidarność", "KPN", "PPS", "Gestapo". Siły porządkowe zastosowały działania blokadowe. Według informacji uzyskanych telefonicznie ok. godz. 23:00 grupa ok. 200 osób pozostająca przed katedrą weszła ponownie do wnętrza kościoła;
- na cmentarzu parafialnym przy kościele pw. św. Mikołaja w Bielsku Białej z inicjatywy miejscowego duszpasterstwa ludzi pracy odbyła się uroczystość poświęcenia pomnika upamiętniającego walkę żołnierzy Legionów o odzyskanie niepodległości. Z przemówieniem poświęconym w swej treści wydarzeniom roku 1918 wystąpił A. Grajewski - redaktor "Gościa Niedzielnego". Obecnych było ok. 250 osób. W trakcie uroczystości eksponowano 3 transparenty o treści: "Żądamy legalizacji Solidarności", "Solidarność Podbeskidzia", "Nie oddamy Stoczni Gdańskiej". Rozrzucono około 1200 sztuk ulotek, m.in. zawierających wyrazy poparcia dla działaczy b. "Solidarności" ze Stoczni Gdańskiej. Ulotki sygnowane były przez "Solidarność - Podbeskidzie". Po zakończeniu imprezy ok. 150 osób przemarszerowało do odległego o ok. 1,5 km kościoła pw. Kolbego. W trakcie przemarszu niesiono flagę narodową, skandowano okrzyki m.in. "Nie ma wolności bez Solidarności", "Nie oddamy Stoczni". Przed kościołem pw. Kolbego przemówienie poświęcone sytuacji w Stoczni Gdańskiej wygłosił J. Frączek - działacz b. "Solidarności". Eksponowano transparent o treści: "Solidarność - Bielsko Białe". Następnie grupa osób uczestniczących w przemarszu wzięła udział w nabożeństwie. Po mszy zebrani rozeszli się w spokoju;

- po nabożeństwie /ok. godz. 20:50/ w bazylice mariackiej w Gdańsku, odprawionym przez bpa Pawłowicza - sufragana gdańskiego, grupa ok. 2 tys. osób skandując okrzyki m.in. "Solidarność", "Precz z komuną" podjęła próbę przemarszu w kierunku Śródmieścia Gdańska;
- w białostockiej bazylice nabożeństwo odprawił bp Kisiel - administrator apostolski diecezji białostockiej. Po mszy grupa około 1000 osób, niosąc transparenty m.in. o treści: "Solidarność", "NZS" przemarszerowała na Cmentarz Wojskowy, gdzie przy grobach poległych w 1920 roku złożono wiązanek kwiatów. Z przemówieniem wystąpił S. Marczuk - b.przewodniczący Regionu "Solidarności". Po odśpiewaniu hymnu zebrani rozeszli się;
- po mszy w kościele powzytkowskim w Lublinie, odprawionej przez bpa Pylaka - ordynariusza lubelskiego, grupa ok. 25 tys. osób przemarszerowała na Plac Litewski. Wśród idących eksponowano transparenty i hasła z napisami m.in.: "KPN", "Solidarność". Na Placu Litewskim odbył się wiec. Z przemówieniem wystąpił m.in. Z. Łupina - działacz b. "Solidarności" oraz prof. R. Bender - poseł na Sejm. Wiec trwał około 30 minut /od 20:00 do 20:30/. Zebrani rozeszli się w spokoju;
- w kościele farnym w Sanoku /woj. krośnieński/ nabożeństwo odprawił ks. Sadoń - proboszcz parafii. Obecnych było ok. 300 osób. Po mszy /ok. godz. 19:00/ grupa ok. 300 osób przeszła pod oddalony ok. 300 m pomnik T. Kościuszki, gdzie złożono kwiaty. Następnie przemarszerowano na pobliski cmentarz, aby pod pomnikiem Powstańców złożyć wieńce. Zebrani rozeszli się w spokoju;
- w kościele filipińców w Tarnowie nabożeństwo odprawił ks. St. Tulim. W czasie uroczystości odsłonięto tablicę poświęconą rocznicy wyczynu oddziałów harczerzy na odsiecz Lwowa. Po mszy grupa ok. 200 osób /z 1000 obecnych w kościele/ udała się pod usytuowany ok. 100 m od kościoła Pomnik Nieznanego Żołnierza. W czasie przejścia i pod Pomnikiem wznoszono okrzyki: "Nie ma wolności bez Solidarności", "Precz z Rakowskim", "Chcemy III Rzeczypospolitej Najjaśniejszej". Po złożeniu wieńców od harczerzy i "Solidarności" głos zabrało kilku miejscowych działaczy "Solidarności". Nawoływali oni m.in. do uformowania pochodu i przejścia ulicami miasta. Na wezwanie szl. porządkowych zgromadzeni rozeszli się w spokoju;

- po nabożeństwie w katedrze plockiej /o godz. 20:50/ odprawionym przez bpa Kamińskiego - administratora apostolskiego diecezji plockiej /obecnych ok. 3 tys. osób/ grupa ok. 200 osób złożyła przy Grobie Nieznanego Żołnierza /odległym o ok. 200 m od katedry/ wiązanki kwiatów. Wśród uczestników zgromadzenia przed Grobem rozrzucono ok. 500 sztuk ulotek o treści: "Dość komunistycznej dyktatury - łądamy wolnych wyborów", sygnowanych przez Federację Młodzieży Walczącej, PPS i KPN. Eksponowano dwa transparenty z napisami o treści: "PPS", "FMW - gwarancją III Rzeczypospolitej";
- w kościele pw. Aleksandra w Suwałkach o godz. 16:00 nabożeństwo odprawił ks. Rogowski - proboszcz parafii. W trakcie imprezy wśród zebranych ok. 300 osób eksponowano transparent z napisem o treści: "Chcemy Polski katolickiej, a nie bolszewickiej". Po mszy grupa ok. 150 osób przemarszerowała do Parku im. Konstytucji 3 Maja, gdzie przemówienie wygłosił A. Seredyński - działacz RKW NSZZ "Solidarność" Region Pomorze. Zebrani rozeszli się w spokoju;
- po okolicznościowym nabożeństwie w katedrze radomskiej, które odprawił bp Materski - ordynariusz radomski, grupa ok. 200 osób, z 500 obecnych na uroczystości, zgromadziła się wokół płyty pamiątkowej ku czci T. Kościuszki /vis a vis katedry/. Skandowano okrzyki: "Solidarność", "Lech Wałęsa", po czym bez interwencji sił porządkowych, zebrani rozeszli się w spokoju;
- w kościele pw. Kazimierza w Chełmie nabożeństwo odprawił ks. Rusek - emeryt. Obecnych było ok. 150 osób. Po nabożeństwie dokonano odsłonięcia na jednej ze ścian kościoła tablicy pamiątkowej poświęconej J. Piłsudskiemu. W trakcie uroczystości działacze miejscowej b. "Solidarności" wygłosili krótkie przemówienia poświęcone w swej treści osobie J. Piłsudskiego;
- w Bełchatowie /woj. piotrkowskie/ o godz. 16:30 odbył się pod pomnikiem A. Mickiewicza oficjalnie zorganizowany wiec, z udziałem ok. 300 osób. Po jego zakończeniu grupa ok. 150 osób przemarszerowała do kościoła pw. NMP Matki Kościoła. Wśród idących skandowano okrzyki m.in. "Nie ma wolności bez Solidarności";
- w Bydgoszczy o godz. 17:00 pod obeliskiem Powstańców Wielkopolskich odbył się wiec, w trakcie którego odtworzono z magnetofonu wystąpienie T. Jasudowicza, zawierające rys historyczny wydarzeń 1918 roku. Biorący udział w wiecu ks. Śroka - miejscowy jezuita zaintonował modły w intencji "odzyskania niepodległości". Po około godzinie zebrani rozeszli się;

- po nabożeństwie w kościele przy ul. Panny Marii w Toruniu, odprawionym przez bpa Przykuckiego - ordynariusza chełmińskiego, grupa ok. 200 osób /w mszy uczestniczyło ok. 1500 osób/ zebrała się na ulicy przed kościołem. Z przemówieniem wystąpił działacz tzw. Niezależnego Ruchu Społecznego Ziemi Chełmińskiej, informując zebranych o działalności tej organizacji;
- w kościele pw. WNMP w Zdunskiej Woli /woj. sieradzkie/ o godz. 18:00 nabożeństwo odprawił ks. Skoczylas - miejscowy wikariusz. Po mszy jej uczestnicy /ok. 300 osób/ zebraли się na przykościelnym placu, gdzie złożono kwiaty pod pomnikiem upamiętniającym m.in. wydarzenia lat 1956, 1970, 1981 oraz śmierć ks. Popieluszki. Wśród zebranych rozrzucono ok. 100 ulotek m.in. z apelem o tworzenie komitetów zakładowych "Solidarności";
- Z przebiegu uroczystości z okazji 70-rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości, jakie odbyły się w dniach poprzednich, na uwagę zasługują:
 - nabożeństwo w dniu 10 bm. w kościele w Nowej Hucie-Mistrzejowicach odprawione przez tamtejszego wikariusza - ks. K. Jancarza. W wygłoszonym kazaniu powiedział, że "należy raczej mówić o rocznicy proklamowania niepodległości, gdyż prawdziwa niepodległość Polski jest ciągle jeszcze niespełnionym celem". Winą za ten stan rzeczy obarczył społeczeństwo. Dodał przy tym, że konieczne jest wyrobienie w każdym człowieku poczucia wewnętrznej wolności duchowej. Akcentował, iż "ludzie, którzy niedawno byli bici pałkami, obecnie są w ten sam sposób traktowani przez środki masowego przekazu". Przestrzegal przed hipokryzją władzy, która - jak zaznaczył - obecnie rozwija transparenty z hasłami wolnościowymi. W intencjach modlono się za: "pracowników, którzy z powodu udziału w strajkach nie są przyjmowani do pracy; poległych w walkach o niepodległość kraju; G. Busha, aby swą postawą był przykładem dla rządzących w Europie Wschodniej". Obecnych około 900 osób;
 - msza w dniu 9 bm. w kościele zakonu kapucynów w Krośnie odprawiona przez ks. E. Frankowskiego - proboszcza parafii pw. MBKP w Stalowej Woli /woj. tarnobrzezkie/. W wygłoszonym kazaniu podkreślił rolę i znaczenie Kościoła w okresie zaborów oraz w obecnej sytuacji społeczno-politycznej. Akcentował potrzebę zmian na najwyższych szczeblach władzy, co - jak stwierdził - może doprowadzić do poprawy bytu narodu. Po nabożeństwie odbyło się spotkanie ks. Frankowskiego z wiernymi. Ksiądz omówił m.in. przebieg ostatnich strajków w Stalowej Woli; funkcjonujące w administrowanej przez niego parafii organizacje i struktury przykościelne,

wskazując na panujące w naszym kraju zacońanie gospodarcze, stwierdzili: "Ameryka ma Busha, a my jesteśmy w buszu". Obecnych ok. 300 osób;

- w dniu 10.11.br. o godz. 20:00 w kościele pw. NSPJ w Szczecinie ks. Talik - opiekun miejscowego ośrodka duszpasterstwa akademickiego odprawił nabożeństwo w intencji 70-rocznicy odzyskania niepodległości. Obecnych było ok. 300 osób. Po mszy jeden z jej uczestników - Smykowski - nauczyciel ze Szkoły Specjalnej zapelował do zebranych o udział w przemarszu na Cmentarz Centralny w Szczecinie, celem złożenia kwiatów na grobie gen. Litwinowicza - uczestnika walk o niepodległość Polski.

W przemarszu uczestniczyło ok. 100 osób. Niesiono zapalone pochodnie oraz wieńiec z wkomponowanym wizerunkiem orła w koronie, który złożono na grobie gen. Litwinowicza. Z przemówieniem wystąpił Smykowski, przypominając m.in. wydarzenia związane z datą 11 listopada 1918 roku. Zebrani rozeszli się w spokoju.

Poinformowano władze polityczne i administracyjne województw.

Komentarze i wypowiedzi

W dalszym ciągu przedmiotem komentarzy i wypowiedzi w środowiskach wyznaniowych jest aktualna sytuacja społeczno-polityczna w kraju. Zdaniem księży z archidiecezjaty krosieńskiego podtrzymywanie decyzji o likwidacji Stoczni im. Lenina w Gdańsku może spowodować nową falę strajków. Na taką postawę ludzi pracy może mieć również wpływ oddalający się termin rozpoczęcia rozmów "okrągłego stołu". Świadczy to, że w składzie nowego rządu "są osoby, którym zależy, by w kraju naszym panował ciągle chaos i niepewność jutra".

Odmiesienia do powyższej sytuacji były też tematem wystąpienia mec. W. Sily-Nowickiego w dniu 9 bm. w punkcie katechetycznym kościoła pw. NSJ w Śremie /woj. poznańskie/. Zawarł w nim następujące stwierdzenia:

- obecnie sytuacja na linii Państwo-Kościół jest najkorzystniejsza od 1920 roku;
- jeszcze w niedalekiej przeszłości społeczeństwo polskie było odciągane od Kościoła. Obecnie wolność wywalczona została "w sposób duchowy";
- w dalszych czasach w Polsce Kościół jest potrzebny Państwu, a Państwo Kościołowi.

Odpowiadając na pytania stwierdził m.in., że:

- został zaproszony do "okrągłego stołu" i ma przygotowane wystąpienie, w którym będzie domagał się odwołania decyzji o likwidacji Stoczni im. Lenina w Gdańsku oraz wyraził opinię, iż należy doprowadzić do zgody narodowej;
- Wałęsa chce reaktywowania "Solidarności", ale ta "Solidarność" powinna być innym związkiem, niż poprzedni;
- bezwzględnie powinno dojść do obrad "okrągłego stołu";
- nasz rząd nie jest uzależniony od decyzji Związku Radzieckiego. Posiada własne długoterminowe programy działania.

Natomiast w dniu 10.11. br. z prelekcją "Solidarność jako owoc wpływu katolickiej nauki społecznej" mec. Wł. Siła-Nowicki wystąpił w kościele przy ul. Struga 31 w Radomiu. Przed przystąpieniem do zasadniczego tematu mecenas w sposób wyważony, nie budzący emocji słuchaczy, scharakteryzował obecną sytuację społeczno-polityczną w kraju. Wielokrotnie przy tym podkreślał swoją aprobatę dla inicjatyw podejmowanych przez gen. Kiszczaka. Omawiając, w dalszej części prelekcji, dotychczasową działalność "Solidarności" stwierdził m.in., że korzysta ona w znacznej mierze z nauczania społecznego Kościoła. Jej zasadniczym celem - zdaniem mecenasa - było zawsze dążenie do pełnej realizacji prawa do pracy i godziwej zapłaty za jej wykonywanie. Prelegent poddał w wątpliwość celowość podejmowania tyfiołowych akcji strajkowych. W jego ocenie, akcje takie prawie zawsze obracają się przeciwko strajkującym. Zapytany o zdanie na temat likwidacji stoczni stwierdził, iż "jest to niezręczne i na zapas zrobione posunięcie polityczne. Jeśli jest to ekonomicznie uzasadnione, to jest to równocześnie fatalny błąd polityczny".
 W spotkaniu uczestniczyło ok. 400 osób.

*

*

*

W dniu 9 bm. w kościele pw. Józefa Oblubieńca przy ul. Deotymy 41 w Warszawie odbyło się kolejne spotkanie kierownictwa RKK "Solidarność" Mazowsze z przedstawicielami zakładów pracy. Wśród około 40 osób obecni byli m.in. Z. Bujak, H. Wujec, J. Kuroń, J. Lityński, M. Przybyłowicz. Działacze RKK omówili kwestie związane ze strategią dalszego działania związku.

Lansowali koncepcję organizowania wieców w zakładach pracy, w przyszłości zaś strajków. Przedstawiciele zakładów pracy domagali się, by RKM przedstawiła konkretne plany działań na przyszłość. "Przejmowanie" zakładów pracy - sugerowane przez kierownictwo Regionu - uznano za niemożliwe do zrealizowania ze względu na nasze warunki ekonomiczne. Ponadto Z.Bujak przeprowadził sondaż w kwestii możliwości zorganizowania w najbliższym czasie wieców w zakładach pracy. Akces zgłosiły jedynie trzy zakłady.

Otrzymują:

Tow. Wojciech Jaruzelski	Tow. Roman Malinowski
Tow. Mieczysław F. Rakowski	Tow. Kazimierz Oleśiak
Tow. Kazimierz Barcikowski	Tow. Janusz Patoraki
Tow. Władysław Łaka	Tow. Ireneusz Sekula
Tow. Józef Baryła	Tow. Janusz Basiak
Tow. Józef Czyrek	Tow. Andrzej Czyż
Tow. Jan Głowczyk	Tow. Stanisław Gabrielski
Tow. Zbigniew Messner	Tow. Andrzej Gdula
Tow. Alfred Miodowicz	Tow. Kazimierz Grzesiak
Tow. Marian Orzechowski	Tow. Bogusław Kedzia
Tow. Tadeusz Porebski	Tow. Ernest Kucza
Tow. Florian Siwicki	Tow. Maciej Lubczyński
Tow. Stanisław Ciosek	Tow. Tadeusz Sawic
Tow. Janusz Kubasiewicz	Tow. Jerzy Świdzki
Tow. Zbigniew Michałek	Tow. Sławomir Tabkowski
Tow. Kazimierz Cypryński	Tow. Michał Janiszewski
Tow. Andrzej Wasilewski	Tow. Łukasz Balcer
Tow. Bogusław Kołodziejczak	Tow. Zbigniew Grabowski
Tow. Włodzimierz Mokrzyński	Tow. Józef Kozioł
	Tow. Aleksander Kwaśniewski
	Tow. Władysław Loranc
	Tow. Tadeusz Olechowski
	Tow. Jerzy Szreter
	Tow. Mieczysław Wilczek
	Tow. Andrzej Wróblewski
	Tow. Józef Zyta
	Tow. Jerzy Urban
	Tow. Tadeusz Szacilo
	Tow. Edmund Buja